

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enarrationes Novae D. Martini Lutheri in Ionam Prophetam

Jonas, Justus

Haganoæ

Clamaui in tribulatio[n]e mea ad Dominu[m], & exaudiuit me, de uentre
infernī clamaui, & exaudisti uocem meam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36521

te corporali uita experti sunt, & tamen si illorum sensum, non iudicium nostræ rationis respiciamus, planè exanimis & satis mortui fuerunt. Illi inquit, mortui, Ionas, Dauid, & similes tentati, ueritate uere prodent nobis, & curiositatem nobis adimerent, uereq; (præsertim si similia experiamur) ostendent, quid post hanc uitam passuri sint, qui sub ira Dei manebunt.

Clamaui in tribulatione mea ad Dominum, & exaudiuit me, de uentre inferni clamaui, & exaudisti uocem meam.

Primum magnifice prædicat gratiam & misericordiam Dei, quòd eum ex tali & tanta necessitate ac morte eripuerit, proinde proponit nobis primum amplitudinem bonitatis & gratie Dei, deinde afflictionem ex qua ereptus sit, & docet nos hic primus uersus duas egregias & ualde utiles doctrinas. Primum, ut in omni afflictione ante omnia curamus & cito clamemus ad Deum. Neq; conuenire se potest diuina bonitas, quin respiciat afflictos & laborantes. Neq; enim fieri potest, ut Deus non clamenter exaudiat eos qui clamant, ut optimus pater non exaudiat filios, qui in necessitatibus ipsum inuocant.

cant. Disce ergo, disce inquam, quid uel maxime uti
 le sit afflictis, disce totam salutē afflictorum in hoc
 sitam esse, ne silcant, sed cito freti bonitate patris,
 multā ad coelum clamēt. Quantūuis igitur
 tur premat & in terrā deprimat & opprimat ten-
 tatio, sis memor exempli, obnitere pusillanimitati,
 leua caput, tende supplices manus, audeto, audeto
 clamare, Deus meus, Domine mi, Pater: mox ut cla-
 maris, & ausus fueris, ne dubita, aspirabit aurula re-
 frigerij. Nam ne infernus quidem infernus esset, aut
 illa sempiternae desperationis tenebrae tenebrae es-
 sent, si ulla uox, ullum sybilum ibi aedi posset inuo-
 cationis Dei. Quod enim diu flere uelis, rugire et
 eiulare, aut diu circumspicere unde possit humano
 more peti auxilium, frustra angeris. Non sic emer-
 ges, non sic eluctaberis, sed magis immerges te ma-
 lis. Disce hic à Iona, ille etiam diu conflictatus est
 cum tentatione & malis suis, antequam os tandem
 aperiens, clamaret, quemadmodum in cantico ipse
 dicit aliàs, iam dudum esset redemptus. Ideo & in
 sua oratione non eo ordine procedit, nec uult ut se-
 imiteris: mox primo loco in ipso exordio, Clama-
 ui ad Dominū, inquit. At dici nequit, quā hoc sit
 difficile, & omnino per omnia arduū, tunc uel hi-
 scere aut clamare ad Deum, cum cor angustia op-
 pressum pauet. Plorare, eiulare, miseros gemitus.

& singultus adere, trepidare, et desperare, & ma-
 liebriter frangi tunc cuius est facilimū, sed ad in-
 uocationem planē tunc obmutescimus. Nam ibi in-
 xime incumbit nobis, & quasi ad terram deprimi-
 ceruicem, uere urens & intolerabilis sarcina con-
 scientiæ & peccati: accedit adhuc acerrimus et
 acerbissimus sensus iræ Dei. Hoc tantum & tam gra-
 ue pondus est, ut cœlo et terra grauius sit, & quā-
 uis Athlāntem oppressurum uideatur. In summa
 supra uires rationis humanæ est, ac hominibus im-
 pijs, & naturæ planē impossibile, contra tale pondus
 se erigere, illumq; inuocare Deum, quem se
 iratum, & non aliō confugere. Quemadmodum
 Esaias conqueritur, quōd populus non conuertatur
 ad percutientem se. Secundum naturam autem
 affecti sumus, ut potius tunc longē fugiamus Deum
 iratū & nos flagellantē, quā ut ipsum inuocemus.
 Tempore afflictionis igitur, ratio semper alibi qua-
 rit consolationem & auxiliū, atq; illum Deū auer-
 satur & exhorrescit. Sic fit ut impij fugiant Deum
 sempiterna trepidatione & pauore, & tamen non
 effugiant, sic sub ira Dei, morte, & inferni terre-
 ribus perpetuo constricti, pereunt. Et hic uides
 nam partem poenarum inferni, quid patietur impij
 post hanc uitam, nempe quōd misere fugientes
 Dei, nunquā effugient, & tamen inuocare nō po-
 terint.

terint. Contra dicit Esaias, cap. 28. Qui in lapidem
angulari Christum crediderit, non festinet, non fu-
giet, quasi diceret Esaias: omnes impij fugiūt Deū,
& iram eius, & tamē non possunt effugere, à qua
misera trepidatione & horribili pauore nos libera-
mur per Christum. Non potest ratio humana in ten-
tatione aliter affici aut iudicare, quàm secundū sen-
sum. Cum igitur uehementissime sentiat iram Dei,
non aliter etiam est affecta de Deo, quàm de crude-
lissimo tyranno, neq; potest per has nebulas iræ di-
uinae perrumpere, & contra spem in spem crede-
re, contra Deum ad Deum festinare, ipsumq; confi-
denter inuocare. Ideo cum Ionas eò euaserat ut in-
uocaret, iam uicerat. Eius exempli uidesis memor
& in tentatione idem facito. Noli demittere caput,
noli fugere & despondere animum, sed sile Deo,
& erige te, excitator ibi & alacrior sis teipso, &
experire uerū esse uersum hunc, Clamaui ad Do-
minū &c. & respondit mihi. Ad Dominū (audim?)
ad Dominū inquam, et caue aliorum te rapiat mœ-
sticia, ad illum ipsum qui irascitur, qui percutit con-
fidenter accurre, & nullū alium. Hoc autē respon-
dere Dei, nihil aliud est, nisi quòd cito senties, tunc
refrigerium, mitigatam iram & pœnam, ne dubita,
ipse aderit, ipse respondebit, modo tu inclames, &
uide quid dicam, tantum inquam inclames. Neque

enim Deus moratur tua merita, sed bene nouit te esse peccatorem, & iram pro merito, alias non castigaret. At ibi natura & ratio iterum est sui similis, semper uult asserere merita, quibus placetur Deus, & tamen nihil inuenit. Neque credit, neque scit solam inuocationem satis esse ad placandam iram Dei, quemadmodum exemplum Ionæ nos hic docet. Hoc autem uitium omnis homo contraxit ex Adam, rebus secundis quando non irascitur Deus, neque castigat, nihil est homine arrogantius, superbius, & securius. Ibi nulla horrenda minæ, nulla exempla iræ nos mouent, sed planè contemnimus Verbum Dei. Econtra cum Deus castigat, sic frangimur, sic obstupescimus, sic tremur, ut nullæ promissiones, nullæ beneficia, nulla exempla gratiæ nos consolari aut erigere possint. Sic quomodocumque agat nobiscum Deus, miseri & infirmi sumus. Ecce exemplum nostri seculi, quàm petulanter, quàm insolenter læti & erecti, nuper tempore seditionis uolabant Rustici: econtra quàm muliebriter trepidabant quidam magni Heroës, hi nulla poterant erigi consolatione, nullis reprimi minis. Iam econtra nullum superbiam, & seuitiæ modum uidemus apud Magnates, nec illis minis mouentur donec iterum sentiant iram Dei, ut uerum sit hoc Poëtæ in omnibus hominibus, Naturam expellas furca tamen usque recurreret.

Secundo

Secundo hic docemur, sic clamādum esse ut cor certo statuatur se non in uentū clamare, sed se à Deo respici & exaudiri, ut possimus cum Iona confidenter dicere, Dominus respondit mihi. Sic autem clamare nihil aliud est, quàm constanti fide & erecta Deum inuocare. Neq; enim leuare caput, uocē, aut manus tendere poterimus, nisi primum cor erectū sit. Quod sic erigitur & leuatur (ut dixi) quando auxiliante spiritu, infirmitati nostræ contra spem speramus, & ad iratum Deum currere audemus, quando sub formis iræ gratiam, sub pœna & castigatione misericordiam quærimus. Hic nunc uides, non quosuis oculos cernere tam acutū, ut tunc cum ira & ultione (ut apparet) crudeli Dei undiq; circumdati & obruti sumus, posthabitis spectris & horribilibus imaginibus iræ possimus, sic tamen notas & scintillas agnoscere gratiæ, ut sic in corde possumus certo statuere, Deum bene uelle nobis, licet uehementissimum dolorem & pauorē uultus Dei in corde sentiamus, hoc est, nimirum sentire iram, quasi non sentiam, & niti gratia & fauore quæ tamen profundissime sint abscondita. Tanti cōstat Dei uoluntatem, & Deum uere cognoscere. Hinc Paulus omnibus suis epistolis ingerit, ut cognoscatis, quæ sit uoluntas Dei. Tanti est negocij, ut tempore afflictionis per horrendas & terrificas Ideas iræ

& indignationis, tanquam per spinetum densissi-
 mum, imò quasi medias acies, mediosq; per ignes
 perrumpamus. Oratio enim seria, & inuocatio in
 fide, quidam animi impetus est & motus, quo cor,
 quamuis in profundo sentit se pertingere ad Deum
 & exaudiri: quemadmodum Christus sensit uirtu-
 tem de se exiisse, cum mulierẽ sanguinis profusio
 liberauit. Neq; enim energia carent uerba & ope-
 ra spiritus, sed afficiunt & feriunt corda. Qui autẽ
 Battologia quadam in uentum orant, dubij an exau-
 diantur, hi nihil agunt, & est mera hypocrisis. Se-
 cunda pars huius uersus, idẽ est quod iam diximus:
 idem est enim clamare ad Dominum in tentatione,
 & responsum accipere, & clamare de uentre in-
 ferni, & exaudiri: repetitionem autem facit, ut eo
 certius sit, ut nos etiam eo constantius credamus ita
 fieri apud Deũ ut dicit. Scriptura enim habet hunc
 morẽ, ut unã rem bis repetat, ut eo certius sit quid
 uelit. Ideo & Ioseph, Gene. 41. duo somnia Phara-
 onis de una re interpretatur, ut eo certius & mi-
 nus sit dubium. Quod autem dicit de uentre infer-
 ni, intelligi uult uentrem ceti, & uocat eum uentre
 inferni: non quòd uenter ceti sit uenter inferni, sed
 ille immanis uenter beluæ, Ione fuit uice inferni,
 & Ionas ibi cruciatur inferni terroribus: ac si dice-
 ret, in uentre mortis, non quòd uenter piscis esset
 uenter

uenter mortis, sed q̄ Ionas ibi nihil senserit quàm mortem. Neq; enim de pisce hic differit Ionas, sed exprimere uult quomodo affectus fuerit in pisce, quasi diceret Ionas, Ego uidebar mihi in ipsam inferni abyssum projcti, cum immani beluæ rictus me deuoraret: de uentre mei inferni, uel ex uentre illo gr̄adi, qui meus erat infernus exaudisti me. Quid autem sit infernus ante nouissimum diem, non sum admodū certus. Nam quòd certus locus sit, ubi damnatorum animæ incluse torqueantur, quemadmodum pictores pingūt & fingunt, & concionatores quidam contendunt, non ausim affirmare, nam diaboli nondum sunt in inferno, sed sicut Petrus ait, ad eternam damnationem uinculis alligati. Et Paulus eos mundi rectores, & potestates aëris uocat, & Christus mundi principes. Non autem regerent in mundo impios, nec sic luderent & illuderent mundo, nec tot damna darent, si certo loco incarcerati torquerentur, æterni illi damnationis cruciatus nō sinerent eos sic esse ociosos. Et scriptura loquitur de multis sanctis, quòd descenderunt ad infernum, quemadmodū hic de Iona, de Iob, de Iacobo patriarcha, Gene. 36. Descendam ad filium meum lugēs ad infernum. Ideo scriptura sancta uocabulo Hebræo לַאֲדָמַת uidetur mihi ferè ea significatione uti, ut agonem mortis, & angustias illius luctus, hoc

I N I O N A M

uocabulo significet. Secundum enim morientium il-
lorum affectus & sensum loquitur. Hi enim sic affe-
cti sunt, quasi in infernū & abyssum diuinæ iræ de-
scendant & absorbeantur, quanquam nullum cer-
tum locum sciant, quo ferantur, aut quo emigrent.
Quilibet moriens suum circumfert infernum, quā-
diu de sudat in his mortis angustijs, et in his iræ Dei
terroribus. In eum modum Petrus citat Psalm. 15.
de Christo. Act. 4. Non derelinques animam meam
in inferno, & dicit, Quē Deus suscitauit solutis do-
loribus mortis: & non obscurū est, quod Petrus ibi
per infernū uult dolores mortis & terrores signi-
ficare, quos Christus in cruce perpeffus est, cum ani-
mam in manum patris offerret. At sub extremum
diem, et post iudiciū extremum, aliter habebit cum
inferno. Ibi enim certus locus erit infernus, ubi im-
pij cruciabuntur in aeterna damnatione & ira te-
nebuntur conclusi. Sed hoc nunc satis est, parum re-
fert etiam si qui de inferno sic sentiant, ut pictores
aut alij haecenus poenas inferni depinxerunt. Gra-
uiores enim sunt & erunt, quā quisquā cogita-
tione ulla assequi aut omnino describere possit.

Proiecisti me in profundū cor-
dis maris, & flumina circundede-
runt me, omnes eleuationes tuas
& fluctus